

1. PREDMET I PODRUČJE PRIMJENE

Predmet procedure je promjena najveće dopuštene mase (NDM) vozila kategorija N, M i O . Ova procedura odnosi se na ispitivanje i promjenu najveće dopuštene mase i dopuštenih osovinskih opterećenja novih i rabljenih vozila N, M i O kategorije na zahtjev podnositelja zahtjeva za ispitivanje.

2. ZAKONSKI OKVIRI

Za primjenu ove procedure koriste se slijedeći Zakoni i Pravilnici:

- Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 6/06, 75/06, 44/07, 84/09 i 48/10);
- Pravilnik o certificiranju vozila i uvjetima koje organizacije za certificiranje vozila moraju ispuniti («Službeni glasnik BiH», br. 41/08);
- Pravilnik o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uvjetima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima («Službeni glasnik BiH», br. 23/07 i 54/07);

3. POTREBNA DOKUMENTACIJA

- dokaz o vlasništvu vozila (prometna dozvola, račun, itd..);
- dokaz o tehničkoj ispravnosti vozila;
- dokaz o ispravnosti kočne instalacije kod povećanja najveće dopuštene mase;
- kopiju Potvrde o ispitivanju vozila, ako je vozilo već ranije pristupilo nekoj vrsti ispitivanja;
- osobni dokument podnosioca zahtjeva (osobna karta, putovnica ...);
- odvage vozila prema Proceduri za vaganje vozila (I-PR-026);
- potvrda o tehničkim mogućnostima vozila od proizvođača vozila ili njegovog ovlaštenog zastupnika.

4. POTREBNA OPREMA I UVJETI ZA PREGLED VOZILA

Ispitno mjesto mora imati slijedeću opremu, prostor i literaturu, bez izuzetka:

- prostor za pregled vozila s kanalom za pregled donjeg postroja vozila minimalne dužine 8 metara;
- priručni mehaničarski alat;
- mjernu traku minimalne dužine 10 m;
- mjernu traku dužine 2 m;
- minimalno jedan ormar za smještaj radne i mjerne opreme;
- pomično mjerilo;
- pokretnu svjetiljku maksimalnog napona 24 V;
- džepnu svjetiljku;
- prikladne ljestve;
- digitalni fotoaparati;
- literaturu sa podacima o tipovima, varijantama i verzijama vozila sa pripadajućim im tehničkim karakteristikama;

- informatičku i tehničku podršku za vođenje evidencije o pregledanim vozilima.

5. PROCEDURA

Prijem vozila i dokumentacije obavlja se na ispitnom mjestu prema OSNOVNOJ PROCEDURI ZA ISPITIVANJE I CERTIFICIRANJE VOZILA (I-PR-001).

Podnosilac zahtjeva za ispitivanjem dužan je vozilo dovesti tehnički ispravno i u čistom stanju.

Pregled se obavlja na za to predviđenoj tehnološkoj liniji ispitnog mjesta, a dio pregleda izuzetno se može obaviti izvan tehnološke linije.

Redoslijed operacija

Prvi korak bez obzira na vrstu preinake je utvrđivanje tehničkih podataka prema Proceduri za utvrđivanje tehničkih karakteristika vozila – podaci se upisuju na za to predviđeno mjesto na obrascu za ispitivanje vozila kategorije N ili O prema navedenoj proceduri.

Podaci o šasiji, osovinama i ogibljenju se bilježe na za to predviđeno mjesto, a služe kao osnova za utvrđivanja tehničkih mogućnosti vozila.

- a) smanjenje najveće dopuštene mase vozila s $NDM < 7490$ kg

Iako ne postoje zapreke da se NDM vozila smanji praktički do mase praznog vozila, potrebno je postaviti određene smislene granice kako se ne bi iskorištavala ta mogućnost da se izbjegnu plaćanja davanja koja ovise o NDM ili nosivosti vozila.

Kod vozila čija je deklarirana NDM manja od 7490 kg, osnovni uvjet je istovjetnost šasije tipa vozila iz kojeg i u koje se prevodi predmetno vozilo. Čak ako to i nije slučaj, dozvoliti će se da vozilo pređe u tip vozila manje NDM ako između njih ne postoje drugi tipovi vozila.

- b) smanjenje najveće dopuštene mase vozila s $NDM \geq 7490$ kg

Istovjetnost šasije nije nužan uvjet kod smanjena NDM vozila ako je $NDM \geq 7490$ kg. Kod njih se NDM može smanjiti i ako šasija kod tipa vozila u koje se prevodi nije ista, ali najviše za slijedeće vrijednosti:

- 6 tona od NDM kod četveroosovinskih vozila,
- 4 tone od NDM kod troosovinskih vozila, i
- 2 tone od NDM kod dvoosovinskih vozila

Veća odstupanja od navedenih dozvoljena su, ali samo ako je:

- istovjetna šasija tipa iz kojeg i u koji vozilo prelazi, ili
- NDM vozila se smanjuje u NDM propisanu Pravilnikom o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uvjetima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima (npr. MAN 33.440 sa 33 tone u 26 tona kod troosovinskih motornih vozila).

Također je moguće spuštati NDM u koracima po 100 kg i to tako da se NDM zaokruži na 100 ili 99 kg (npr sa 9000 na 8900 kg ili 16000 na 15699 kg) ako vlasnik vozila to zahtijeva.

c) Povećanje najveće dopuštene mase vozila

Kod povećanja NDM vozila, minimalno slijedeći elementi moraju odgovarati NDM tipa vozila u koji se prevodi predmetno vozilo:

- šasija (oblik, dimenzije, materijal)
- osovine (dopušteno opterećenje)
- Gibnjevi (dopušteno opterećenje)
- Kočnice
- Gume (dopušteno opterećenje, indeksi nosivosti i brzine)

Ukoliko konkretni podaci za pojedine elemente kod nekih vozila nisu dostupni, podaci o mogućnosti promjene NDM će se tražiti od ovlaštenih zastupnika proizvođača vozila ili proizvođača vozila.

Kod povišenja NDM obavezan je i specijalistički pregled kočnica (s obzirom na traženu NDM), ukoliko se radi o zračnim ili hidrozračnim kočnicama.

Također je potrebno je analizirati nadogradnju te utvrditi da li je i nadogradnja konstruirana za traženu, veću, nosivost. Neke nadogradnje imaju identifikacijsku pločicu s maksimalnom nosivošću, te će ta pločica biti primarni izvor podataka.

Ukoliko nadogradnja neće imati pločicu, a postoji sumnja da nosivost nadogradnje nije dovoljna kod povećanja NDM vozila, potrebno je tražiti izjavu nadograditelja o najvećoj nosivosti nadogradnje, u slučajevima kad je nadograditelj poznat.

Ukoliko nadograditelj nije poznat, potrebno je procijeniti da li je nadogradnja, prema dostupnim podacima, konstruirana za potrebnu nosivost.

Ukoliko postoji sumnja u nosivost nadogradnje, moguća su dva rješenja:

- tražiti dodatni pregled koji će obaviti djelatnik stručne organizacije, te pregledom utvrditi da li je nadogradnja potrebne nosivosti.
- tražiti proračun nadogradnje – poda, mjesta za učvršćenje tereta, stranica, bravarije, hidrauličkog cilindra ako se radi o samoistovarivaču, poprečnih nosača i pomoćne šasije, veza pom. i gl. šasije.

Proračun nadogradnje treba tražiti jedino u slučajevima kad i nakon obavljenog pregleda, od strane djelatnika stručne organizacije, postoji sumnja u nedovoljnu nosivost nadogradnje.

Evidenciju o mogućnostima promjene NDM ovisno o tipovima vozila, sortiranu prema markama vozila i tipu, dužna je voditi ovlaštena organizacija.

Osim navedenog, bez obzira o kojoj vrsti zahtjeva za promjenu NDM se radi, prilikom snimanja vozila potrebno je provjeriti njegovu tehničku ispravnost i sukladnost sa zahtjevima Pravilnika o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uvjetima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima («Službeni glasnik BiH», br. 23/07 i 54/07).

Obaviti fotografiranje svih pločica i naljepnica s podacima, elemenata koji su bili predmet ispitivanja (zavari, ojačanja, kardansko vratilo...), eventualnih nedostataka i cijelog vozila za Potvrdu o ispitivanju.

6. ZAVRŠNA DOKUMENTACIJA

Kriteriji i uvjeti za udovoljavanje vozila su slijedeći:

- vozilo mora udovoljavati svim uvjetima Pravilnika o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uvjetima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima («Službeni glasnik BiH», br. 23/07 i 54/07).
- vozilo mora udovoljiti uputama proizvođača vozila, tehničkim pravilima struke i zahtjevima primjenjivih Procedura i Uputa za ispitivanje vozila

Ukoliko vozilo udovoljava gore navedenim kriterijima vlasniku vozila se izdaje Potvrda o ispitivanju vozila sukladno OSNOVNOJ PROCEDURI ZA ISPITIVANJE I CERTIFICIRANJE VOZILA (I-PR-001). Potvrda se izdaje bez vremenskog ograničenja i vrijedi do izmjene tehničkog stanja vozila.

Ukoliko vozilo nije udovoljilo potrebnim uvjetima ili ukoliko nije priložena sva potrebna dokumentacija, vlasniku/korisniku vozila se uručuje pisana obavijest s popisom nedostataka dokumentacije koju treba priložiti.

PRILOZI:

Prilog 1. – Obrazac za snimanje vozila N (OBR-006)

Prilog 2. – Obrazac za snimanje lake prikolice O1 i O2 (I-OBR-039)

Prilog 3. – Obrazac za snimanje prikolice O3 i O4 (I-OBR-040)